

Píše Josef Vojvodík

(E*forum, 14. 08. 2019)

Za Petrem Holmanem

„Protož proste Pána žně, ať vypudí dělníky na žeň svou.“

Matouš 9,38

Vzpomínám si na první „osobní“ setkání s Petrem Holmanem na začátku července 2000. Den před mým odjezdem z Prahy se mě Petr Holman ptal, jestli mám knihu D. Ž. Bora o Otokaru Březinovi, která tehdy vyšla. Neměl jsem ji a Petr mi s naprostou samozřejmostí nabídl, že mi ji přiveze na nádraží, což také druhý den udělal. Tato spontánní a samozřejmá ochota, otevřenost i skromná obětavost k Petru Holmanovi neoddělitelně patřily, tvořily jeho habitus se vším všudy a se všemi aktivitami – také hudebními –, které rozvíjel. Bez těchto skvělých vlastností by nevzniklo to, co Petr vytvořil: myslím především na dvousvazkový *Frekvenční slovník lyrického díla Otokara Březiny*, který vyšel v Německu (Köln / Weimar / Wien: Böhlau Verlag) v roce 1993, a na také dvousvazkovou edici *Korespondence Otokara Březiny* (Brno: Host, 2004), za niž získal cenu Magnesia Litera. Jde o monumentální práci, bez níž se březinové bádání nadále neobejde. Edice Březinovy korespondence nemá svou důkladností, úplností a důsledností zpracování v literárněvědné bohemistice obdoby. Už jen když těmito svazky listujeme, je nám zřejmé, jak náročná a vytrvalá, skutečně mravenčí práce za nimi a v nich je. *Frekvenční slovník* vznikl v osmdesátých letech doslova „na koleně“, bez dnešních možností počítačových technologií. Petr Holman mi vyprávěl, jak měl po celém (malém) bytě rozloženy tisíce kartiček s vypsanými jednotlivými slovními druhy Březinových básní. Když jsem v polovině devadesátých let minulého století psal svoji březinovskou disertaci, vděčně jsem na Petra Holmana, kterého jsem tehdy ještě neznal osobně, nad jeho *Frekvenčním slovníkem* myslel. Díky tomuto březinovskému slovníku se dovídáme také to, že čtveřici nejfrekventovanějších podstatných jmen Březinova básnického díla tvoří „duše“, „země“, „noc“, „světlo“. Je v nich „in nuce“ obsaženo celé Březinovo básnické univerzum, tvoří jeho základní chiasma dvou jen zdánlivě opozičních párů a krajností, které se však navzájem dotýkají, kříží, protínají a doplňují, jak o tom ostatně píše Březina i ve svých dopisech, které nám Petr Holman shromáždil do úžasných dvou svazků, obsahujících bezmála dva tisíce dopisů z let 1884–1929. Umělec „musí sestoupiti nejniž, aby mohl vystoupiti nejvyš. Musí rozvinout celý závitek života a číst i na nejkrajnějších jeho cípech“, píše Březina příteli Františku Bauerovi 21. května 1893 (*Korespondence I*, s. 281). Březinovu korespondenci Petr Holman vnímal jako „rozsáhlou encyklopedii a nejautentičtějšího průvodce jeho životem a dílem“ a zároveň jako zapravení „jednoho z mnoha letitých dluhů básníkovi“ (z Doslovu, O. Březina: *Korespondence II*, 2004, s. 1641).

Za tímto pocitem „zapravování letitých dluhů“ je ohromná „celoživotní“ oddanost a obětavost básníkovi, jehož dílu se Petr Holman věnoval s diskrétní vytrvalostí, nejen při práci na zmíněných velkých edicích, ale také při vydávání Březinových esejů, antologií (*Březiniana*) nebo anglicky vydaných vlastních úvah *Nature in Otokar Březina's Work* (Praha: Karolinum, 2014). Možná to byla právě ona chiasmická, vzájemně se křížící jednota zdánlivých protipólů, která Petra Holmana na Březinově životě a díle fascinovala do té míry, že se nenásilně a spontánně stala součástí jeho vlastního života. A naopak, v Petrově světě a druhým otevřené bytosti bylo „to“, s čím podstata Březinova básnického světa silně rezonovala. A to je, nebo může být, další důkaz, že Březinovo dílo není „nesrozumitelným“ mystériem a mystikou, jak se často psalo a asi i píše. Naopak: „duše“, „země“, „noc“, „světlo“. Nic víc.

V Březinově velkolepé *Ranní modlitbě* (ve sbírce *Svítání na západě*) jsou tvůrčí osobnosti oslovovány „*Dělníci moci!*“: ti, kteří pokračují - v podmínkách země - na nekončícím díle, které sice začíná již v pozemském čase lidského života, ale dokončeno bude až v (eschatologické) budoucnosti. Petr Holman byl březinovským „dělníkem“ v krásném a silném smyslu této metafory.

www.ipsl.cz